

Column

Elodie Heloise

Blauwe vonk

Met een aftandse schroevendraaier ramde ik een spijker in de muur om een schilderij aan op te hangen. Mijn Hollandse huisgenoot tikte tegen zijn voorhoofd. 'Dat doe je met een hamer.' 'Het hangt toch?', zei ik vrolijk. 'Bovendien heb ik geen hamer en dan moet je werken met wat je hebt.' Mijn huisgenoot keek om zich heen, zag nog meer lijsten die vermoedelijk aan hetzelfde schroevendraaierprocedé moesten geloven, trok zijn jas aan en liep hoofdschuddend naar de eerste de beste winkel om een hamer voor me te halen.

Vanuit de optiek van mijn huisgenoot was ik niet alleen gek, maar ook gemakzuchtig, slecht voorbereid en misschien zelfs lui. In mijn beleving had ik een oplossing voor een probleem gevonden door creatief te kijken naar mijn mogelijkheden van dat moment. Ik had door mijn spullen gescand, had uiteraard een korte gedachte aan een hamer gependeld, maar die heel snel geparkeerd in de afdeling 'is er niet' en was vervolgens op zoek gegaan naar iets dat die hamerfunctie zou kunnen vervangen. De euforie over mijn vindingrijkheid werd door mijn huisgenoot echter beantwoord met een bestraffende vinger waarmee hij mijn creatieve denken naar het rijk der idioten verwees. En dat kwam binnen.

Ondernemend versus gestoord

Ik vermoed dat mijn 'andere' manier van timmeren onder andere te maken heeft met het opgroeien op een klein eiland waar niet alles meteen verkrijgbaar is en er, om nijpende problemen op te lossen, gezocht moet worden naar alternatieve mogelijkheden. Een verschijnsel dat Boeli van Leeuwen treffend beschrijft in zijn verhalenbundel *Geniale Anarchie*, met een column over een automonteur die onder een boom auto's fikst met de meest

creatieve reparaties, zonder de juiste onderdelen of gereedschappen. Dit soort out-of-the-box creativiteit komt voort uit beperking en noodzaak, maar vergt tegelijkertijd een zeer goed inzicht in de oorzaak van het probleem. Oftewel: *necessity is the mother of invention*. Zo worden nieuwe ideeën geboren. De mensen die dat 'gestoord' noemen omdat de oplossing gewoon te bestellen is, leven in overvloed. Waarom moeilijk doen...

Voor hen die met beperkingen leven, is dit een creatief ondernemende vorm van denken waar vrijwel altijd iets uitkomt dat eerder niet bestond. Het is het soort denken waarmee de status quo niet alleen onder de loep genomen wordt, maar ook in twijfel kan worden getrokken. Moet het zo of kan het ook anders...? Je ziet de elementen waarmee je werkt en kijkt verder dan de voorgeschreven functie die zij hebben. Voor mij is dit een vorm van genialiteit.

Diepere laag

Maar wie op een klein eiland woont, niet over alle middelen beschikt om verder te komen en ook nog eens de effecten van een slavernij-verleden ondervindt, heeft per definitie het gevoel op achterstand te staan. Een achterstand die in geld en middelen reëel is, maar die er op het gebied van creativiteit, intelligentie en vindingrijkheid wat mij betreft helemaal niet is. En dat weten we hier op Curaçao ook wel, getuige onze genialiteit. Toch voelen we ons regelmatig minder dan de rest van de ontwikkelde wereld. Omdat je een diepgeworteld, door de kolonisator geïmpregneerd minderwaardigheidscomplex van drie eeuwen oud niet zomaar even omzet. Het zit in het systeem, in de overlevering, in de aderen, in het denken. Zelfs mijn geprivilegieerde, witte, hoogopgeleide kinderen vroegen zich hardop af of het vwo-diploma op Curaçao wel dezelfde waarde had in Nederland en twijfelden openlijk aan hun slagingskansen voor een studie in dat land. Succesvol zijn is voor ons de uitzondering en niet de regel. En zelfs wanneer we uitblinken, wordt die prestatie vaker geclaimd door de voormalige kolonisator dan door onze eigen mensen. Daarom doet het pijn wanneer de spelers van het Curaçaose WK-voetbalteam worden doorgelicht op geboorteplek en er dan smalend

Richenel Ansano,
Kihote, 2026 in groeps-
tentoonstelling
Riding the Blue Wave,
Landhuis Bloemhof,
Willemstad, juni-juli
2026. Fotografie:
Elodie Heloise

wordt geconstateerd dat er maar eentje overblijft die daadwerkelijk op Curaçao zijn navelstreng begraven heeft en dat de rest eigenlijk 'Nederlander' is. Waarom? De Curaçaose cultuur, de taal, het eten en de gebruiken zitten in je moeder, je vader, je grootouders en daarmee in jou. Of je er nu wel of niet geboren bent. De ex-kolonisator weet dat ook. Vooral wanneer het gaat om minder mooie prestaties... dan is plotseling niet de geboortegrond maar die andere cultuur al snel het uitgangspunt. Het is doodvermoeiend.

Blue Wave

En dan ineens staat Curaçao wereldwijd in de schijnwerpers. Het kleinste land ooit, qua inwonertal, dat met een team deelneemt aan het WK-voetbal. Vanuit het niets beleefden we hier het omgekeerde effect van plotseling groot in beeld verschijnen op de *kiss cam* tijdens een Coldplay-concert. En we schrokken er zelf van. Al die aandacht... voor wie? Voor ons? Voor ons! We hadden al gewonnen, alleen al door die kwalificatie, maar er gebeurde meer. De schijnwerper zoemde in en liet ons zien wie we zijn door de ogen van de ander. En we stonden daar en we zagen wat die ander zag. Mooie, blij, enthousiaste, hardwerkende doorzetters met een droom. Tegen de verwachtingen in (inclusief die van onszelf). Een blauwe vonk sputterde en vatte vlam. Van binnenuit deze keer met hopelijk alle gevolgen van dien. •

Elodie Heloise

is sociaal geëngageerd schrijver, dichter en denker. Ze woont op Curaçao en is manager van Landhuis Bloemhof, beleefplek voor kunst, erfgoed en natuur. Fotografie: Pien Ackermans